

Tehyn näkökulmia kuntoutusalan uudistuksiin

Kuntoutusalan kutsuseminaari
Helsinki 24.11.2017

Outi Töytäri
Kuntoutusalan asiantuntija, ft, TtM
outi.toytari@tehy.fi

Kuntoutus sote-uudistuksessa – Tehy mukana

<https://www.tehy.fi/fi/tehy/politiikat>

Monialainen kuntoutus toiminta- ja työkyvyn sekä osallisuuden lisäämiseksi. Toimintoina mm. fysioterapia, toimintaterapia, puheterapia, kuntoutuksen ohjaus, apuvälinepalvelut ja sosiaalinen kuntoutus. Osin ammatillinen kuntoutus.

Tehyn näkökulma –esite ”Kuntoutus sote-uudistuksessa”

Kuntoutus osana muita sote-palveluja

- mukana Tehyn sote-uudistustyössä keskeisissä ryhmissä valtakunnallisesti sekä alueellisesti
- lausunnon valmistelu meneillään

Kuntoutusalan vaikuttamistilaisuus päättäjille

- maaliskuussa 2017 yhdessä STTK:n kanssa

Kuntoutusalan seminaari 24.11.2017

- Alan johtajille, esimiehille ja asiantuntijoille

Kuntoutus sote-uudistuksessa – Tehyn näkökulmat

<https://www.tehy.fi/fi/tehy/politiikat>

1. Maakunnan vastuulle tulevia kuntoutuspalveluja ml. apuvälinepalvelut tulee suunnitella, ohjata ja hallita kokonaisuutena osana muita palveluprosesseja ja –ketjuja
2. Intergaatiotavoitteen tulee toteutua kuntoutuksessa
3. Suoran valinnan kuntoutuspalveluja tulee olla tarvetta vastaavasti
 - Fysioterapeuttien suoravalintapalvelut on mahdollistettava
4. Kuntoutuspalveluja tulee tuottaa muutenkin kuin asiakaseteleillä / asiakaseteleilläkin ??

1. Maakunnan vastuulla olevia kuntoutuspalveluja tulee hallita kokonaisuutena osana muita palveluprosesseja

Kuntoutuspalvelut nähtävä osana palveluvalikoimaa ja saumattomana osana lääketieteellistä hoitoa, vanhusten hoivaa, vammaispalveluja, sosiaalipalveluja sekä opiskelu- ja työssäkäyntiprosesseja

Tarvitaan maakunnallista kuntoutusalan ohjausta

- Monialainen kuntoutusalan osaaminen kuntoutuspalvelujen suunnitteluun, koordinointiin ja johtamiseen
- Kuntoutuksen ammattilaisten työ perustuu parhaaseen olemassa olevaan tietoon
- Asukkaat saavat yhdenvertaiset korkealaatuiset kuntoutuspalvelut

Tarvitaan kansallista ohjausta

Kuntoutus nähtävä investointina, joka edistää asukkaiden työ- ja toimintakykyä, osallisuutta ja elämänlaatua sekä vähentää muiden palvelujen tarvetta

2. Intergaatiotavoitteen tulee toteutua kuntoutuksessa

Tavoiteltava kuntoutuksen kokonaisuutta

- Kuntoutuksen palveluvalikoiman on oltava laaja ja toiminta osaavaa kaikille ryhmille; työssä käyvät, työttömät, ikäihmiset, lapset

Työterveyshuollon ja sosiaali- ja terveydenhuollon välistä kuntoutuspalvelujen yhteistyötä tulee lisätä

- Eri tahojen kuntoutusosaaminen tukisi työ- ja toimintakykyisyyttä nykyistä paremmin
- Työterveyshuollossa ei ole riittävästi erikoisalakohtaista kuntoutuksen osaamista

Olemassa olevia hyviä toimintamalleja ei pidä romuttaa

- Eksoten kuntoutusmalli, Siun sote jne.
- Nykyinen erikoissairaanhoido, perusterveydenhuolto ja osin sosiaalitoimen kuntoutuspalvelut integroitu yhdeksi kokonaisuudeksi
- Palveluja myös kotiin ja muihin asiakkaiden toimintaympäristöihin

Monialainen kuntoutus käynnistettävä välittömästi sairastumisen akuuttivaiheessa

- AVH, lonkkamurtumat ym. Tutkimustieto tukee varhaista intensiivistä monialaisen kuntoutuksen aloittamista. Kuitenkin vain osassa organisaatioissa tapahtuu näin
- Palvelut taattava myös yli 65 vuotiaille

3. Suoran valinnan kuntoutuspalveluja tulee olla tarvetta vastaavasti

Oikeus tarpeellisiin kuntoutuspalveluihin, apuvälineisiin ja moniammatilliseen yhteistyöhön taattava

- Riittävästi kuntoutusalan ammattihenkilöitä, kuten fysio- ja toimintaterapeutteja ja kuntoutuksen ohjaajia
- Myös palvelu- ja kuntoutussuunnitelmien laadintaan, asiakasneuvontaan, palveluohjaukseen – myös verkkopalveluissa

Fysioterapeuttien suoravastaanottotoiminta sote-keskusten vakinaiseksi toiminnaksi

Todettu tulokselliseksi, tehokkaaksi ja kustannusvaikuttavaksi toiminnaksi. Asiakkaat tyytyväisiä.

Matalan kynnyksen palveluja tulee lisätä

- Palveluihin pääsy vaivattomasti ja oikea-aikaisesti

4. Kuntoutuspalveluja tulee tuottaa muutenkin kuin asiakaseteleillä / asiakaseteleilläkin??

Maakunnan liikelaitosten ja sote-keskusten tulee tuottaa kuntoutuspalveluja myös omana toimintana

- Takaa palveluiden saatavuuden
- Mahdollistaa matalan kynnyksen palvelut
- Mahdollistaa moniammatillisen yhteistyön

Kuntoutuspalvelujen tuottaminen asiakaseteleillä

- Itsenäisten ammatinharjoittajien toimintaa tulee tukea esim. tietojärjestelmien hankinnassa, Kanta-palvelut
 - verkostoituminen, osuuskunta-malli

Asiakaseteleiden arvo ja määrä oltava riittävät, jotta laadukkaat erityisosaamista vaativat palvelut turvataan

- Mahdollistettava myös moniammatillinen yhteistyö

Henkilökohtaisessa budjetoinnissa kuntoutusosio tulee varmistaa ja korvamerkitä

Valinnanvapauslain luonnos ja kuntoutus

Kuntoutussuunnitelmat osaksi asiakassuunnitelmia

- Maininta yksityiskohtaisissa perusteluissa
- Siirto ei näy lakiehdotuksessa
- Myönteistä, että on vain yksi suunnitelma, mutta huomioidaanko kuntoutus asiakassuunnitelmaa laadittaessa?

Sote-keskusten suoran valinnan palvelut 1

- Toiminta- ja työkyvyn sekä kuntoutustarpeen arviointi, kuntoutusneuvontaa ja ohjausta
- Yksityiskohtaiset perustelut; em. toteuttamiseksi voisi olla fysioterapeuttien suoravastaanottoja
- Toteutuvatko fysioterapeuttien suoravastaanotot, muu fysioterapia ja muu kuntoutus, kuten toimintaterapia ja kuntoutusohjaus, jos niistä ei ole mainintaa laissa?
- Muodostuuko palveluprosessi kankeaksi, silloin kun muu prosessi hoidetaan sote-keskuksessa, mutta kuntoutustarpeen arviointiin ja kuntoutuksen toteutusta varten asiakkaan pitää asioida maakunnan liikelaitoksessa? Esim. silloin, kun pitkäaikaissairauden hoitovastuu on muuten sote-keskuksella.
- Onko välttämätöntä, että maakunnan liikelaitoksella on kuntoutuksessa, kuten fysioterapiassa portinvartijan asema ?
- Vaarantuvatko kuntoutuksen lähipalvelut? Kuntoutuksen, kuten fysioterapian pitäisi olla kuitenkin helposti saatava jokaisen sote-keskuksen peruspalvelu

Sote-keskusten suoran valinnan palvelut 2

- Sote-keskukset voivat hankkia palveluja myös mikroyrittäjiltä / alihankkijoilta
 - Voiko mikroyrittäjänä toimia myös itsenäiset ammatinharjoittajat?
 - Siirtääkö sote-keskus kaikki kuntoutuspalvelunsa mikroyrittäjille ja vähentää työsuhteisten kuntoutusalan ammattilaisten, kuten fysioterapeuttien määrä?
 - Lisääntyykö pakkoyrittäjäisyys?

Maakunnan liikelaitoksen toiminta

- Maakunnan liikelaitoksella voi olla erilaisia palveluyksiköitä, joissa annetaan esimerkiksi kuntoutuksen palveluja. Hyvä, jos perustetaan.
- Maakunnan liikelaitos voi antaa muita kuin suoran valinnan palveluja sote-keskusten yhteydessä. Voisiko olla myös kuntoutuspalveluja?
- Maakunnan liikelaitoksen toiminta kuntoutuksen osalta ei ole tarkkaan kuvattu
- Portinvartijan asema?

Apuvälinepalvelut

- Maakunnallinen malli
- Sote-keskuksilla vain tavanomaisten apuvälineiden luovutus. Voi olla laajempikin esimerkiksi etäällä sijaitsevilla paikoilla.
- Asiakasetelin käyttäminen apuvälinepalveluissa on mahdollista
- Myönteistä, että ehdotetaan alueellista mallia
- Tällä hetkellä terveyskeskuksilla etenkin isoissa kaupungeissa on laajaa apuvälinetoimintaa, monimutkaistuuko ja hidastuuko apuvälineprosessi keskittämisen myötä?
- Tuleeko asiakaseteleiden arvo olemaan riittävä tavanomaisen apuvälineen, kuten peruukin hankintaan vai joutuuko asiakas käyttämään omia varojaan apuvälineen hankintaan?
- Muuttaako asiakasmaksulain tulevat muutokset apuvälineet/apuvälinepalvelut maksullisiksi?

Asiakassetelit kuntoutuksessa 1

- Voi käyttää sosiaalisessa ja lääkinnällisessä kuntoutuksessa yksittäisissä vastaanottokäynneissä, jos eivät kuulu suoran valinnan piiriin.
- Edellyttää hyvän hoidon kokonaissuunnitelmaa, yhteistyövaatimus
- Terapioista osa hankitaan asiakaseteleillä, esim.
 - aivohalvauksen jälkeinen muu kuntoutus tulisi liikelaitokselta, mutta esim. puheterapia asiakaseteleillä
 - lonkkamurtuman jälkeinen kotikuntoutus 5 kertaa
- Asiakaseteliin voidaan liittää kannustinperusteinen osuus

Asiakassetelit kuntoutuksessa 2

- Rajaavatko esimerkit kuntoutuksen käyttöä?
- ”Lääkinnälliseen kuntoutukseen liittyvät terveydenhuollon ammattihenkilön yksittäiset vastaanottokäynnit” ei ole yksiselitteinen ilmaisu
- Miten taataan, että asiakaseteleiden arvo on riittävä laadukkaaseen erityisosaamista tarvittavaan kuntoutukseen, ettei asiakkaiden tarvitse käyttää palveluihin omia varojaan?
- Miten asiakaseteleillä taataan mahdollisuus monialaiseen yhteistyöhön?
- Miten tuetaan itsenäisiä ammatinharjoittajia pääsemään asiakastietolain mukaisten valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttäjiksi?
- Mahdollistuuko asiakaseteleillä hankittujen palveluiden laadun arviointi ja seuranta?
- Otetaanko kannustinperusteet käyttöön myös kuntoutuksessa?

Henkilökohtainen budjetti ja kuntoutus

- HB:llä voi hankkia kuntoutuspalveluja, jotka eivät ole suoran valinnan palveluja eivätkä maakunnan liikelaitoksen tuottamia palveluja
 - Eli jääkö valittavaksi ne kuntoutuspalvelut, jotka voidaan hankkia asiakaseteleillä? Myös apuvälineet?
 - Pystytäänkö takaamaan, että asiakas käyttää HB:tä myös hänen tarvitsemaansa kuntoutukseen eikä esim. kaikkea kuljetuspalveluihin?

Kuntoutuksen uudistamiskomitean ehdotukset

Kuntoutusjärjestelmän uudistaminen

Kuntoutuksen uudistamiskomitean 55 ehdotusta

http://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/kuntoutuksen-uudistamiskomitean-raportti-julkaistu

- Pääsääntöisesti ehdotukset myönteisiä
- Osin ehdotukset yleisellä tasolla tai ovat jääneet vaillinaisiksi, kuten työterveyshuollon osaamisen vahvistaminen
- Miten saadaan ehdotukset käytäntöön? Esim. mukaan valinnanvapauslain valmisteluun.

- Tulee lausunnonleksi ensi vuonna

 Kiitos!

**Kysyttävää ja
kommentoitavaa?!**

